

Eksamens i
fag 715 17 Teoretisk fysikk ID (Termodynamikk)
Fredag 6. juni 1975
Kl. 0900 - 1500

Tillatte hjelpeemidler: Regnestav og logaritmetabell.

Oppgave 1.

Et enkomponentsystems to deler er atskilt ved en membran. Ved å sette opp en temperaturforskjell ΔT og en trykkforskjell Δp mellom systemets to deler vil en få en partikelstrøm J og en energistrøm J_u gjennom membranen.

Entropiproduksjonen σ for dette systemet er gitt ved

$$\sigma = -(J_u - \tilde{\mu}J)T^{-2}\Delta T - JT^{-1}\Delta\tilde{\mu} ,$$

der $\tilde{\mu}$ er det kjemiske potensial pr. masseenhet. Alle forskjeller ΔT , Δp , $\Delta\tilde{\mu}$ antas små.

- a) Hvilken ulikhet tilfredsstiller σ ? Velg generaliserte strømmer og krefter, og sett opp lineære fenomenologiske likninger.
- b) Eksperimentelt er en interessert i trykkforskjellen p.g.a. en påtrykt temperaturforskjell ved null partikeltransport:

$$\alpha = (\Delta p / \Delta T)_{J=0} ,$$

og energioverføringstallet β , definert som overført energi per overført masseenhet ved konstant temperatur:

$$\beta = (J_u / J)_{\Delta T=0} .$$

Benytt Onsagers resiprositetsrelasjon til å uttrykke α ved β og ved termodynamiske likevektsstørrelser for stoffet.

Oppgave 2.

I denne oppgaven studeres eventuelle likevekter mellom to rene faste stoff A og B og en flytende blanding av A og B under konstant atmosfæretrykk.

- a) Utled Gibbs faseregel fra de alminnelige likevektskriterier. Hvilke konsekvenser har denne for dette systemet (under konstant trykk)?
- b) Anta at entropiforskjellen mellom fast A (f) og flytende A (v) er uavhengig av temperaturen. Vis at da gjelder for de kjemiske potensialer for rent A :

$$\mu_A^f(T) - \mu_A^v(T) = \frac{Q_A}{N_0} \left(\frac{T}{T_A} - 1 \right) .$$

Tilsvarende forutsettes gjelde for stoff B .

- c) Beregn den maksimale løselighet (angitt som molbrøk) av ett av stoffene i væskeblandinga ved en gitt temperatur. Ideell blandings-tilnærmelse skal benyttes. Øker eller avtar løseligheten med økende temperatur? Skisser likevektstemperaturen som funksjon av x_A , molbrøken av A i væskeblandinga. La $T_{\min}$ være den laveste temperatur der væskefasen kan være til stede. Finn en likning som $T_{\min}$ tilfredsstiller og gi et numerisk overslag over verdien av $T_{\min}$.

Oppgitt:

De rene stoff A og B har smeltepunkter $T_A = 414K$, $T_B = 408K$, og molare smeltevarmer $Q_A = 810 J$, $Q_B = 700 J$.

$R = 8.314 J/K mol$ (universell gasskonstant)

$N_0 = 6.02 \cdot 10^{23}$ (Avogadros tall).